

Protocol

voor het melden van archeologische vondsten



Introductie

De protocol

Archeologie is de studie van overblijfselen van samenlevingen uit het verleden. Er is op zee veel bewijs dat ons meer kan vertellen over ons verleden, van gezonken schepen tot ankers, neergestorte vliegtuigen en resten van mammoeten die tijdens de laatste ijstijd rondtrokken op dit landschap.

De protocol zet een eenvoudig raamwerk neer waarbij archeologische vondsten die tijdens het baggeren worden ontdekt, kunnen worden gemeld en onderzocht. Deze vondsten zijn van historische waarde en kunnen ons helpen ons verleden beter te begrijpen. Zonder de protocol kunnen deze vondsten voor altijd verloren gaan en is er geen archeologisch bewijs.

De archeologische objecten die jullie vinden zijn daarom van belang. Als je een archeologische vondst ontdekt tijdens het baggeren, kun je dit via de protocol melden. De bijgevoegde instructies geven aan hoe je dit kunt doen.



Wat te doen bij een archeologische vondst

Vul in een voorlopig rapport; bescherm de vondst door het koel, nat en in het donker te bewaren; informeer de zogenaamde [Site Champion](#).

De Site Champion geeft de informatie door aan de [Aangewezen Contactpersoon](#) binnen het bedrijf die het vervolgens rapporteert aan Wessex Archaeology. Wessex Archaeology bestudeert elke vondst die via de protocol wordt gemeld en identificeert wat het is en hoe het op de zeebodem terecht kwam.

Dit wordt teruggerapporteerd aan het bedrijf die de vondst heeft gemeld en het rapport wordt op onze website gezet.

Het is tevens mogelijk een prijs te winnen – elk jaar worden er drie prijzen toegekend voor beste vondst, beste inspanning van een werf en van een schip. Wessex Archaeology maakt de nominaties bekend en BMAPA en Historic England beslissen wie de winnaars zijn.

Bekendmaking van de protocol

Om op de hoogte te blijven van de protocol en de vondsten die gemeld worden, is de volgende informatie beschikbaar via de website:

Werkbezoek

Posters

Protocol DVD

Tweejaarlijks *Dredged-Up* nieuwsbrief

Protocol introductiepakket, inclusief onderwijsmateriaal en folders

Voor meer informatie over de protocol, hoe je een bezoek kunt regelen of kopieën kunt opvragen van informatiemateriaal, kunt u contact opnemen met [Wessex Archaeology](#)

Email: protocol@wessexarch.co.uk Tel: +44 (0)1722 326 867

[Of bezoek de website van Wessex Archaeology](#)

www.wessexarch.co.uk/projects/marine/bmapa

Protocol

voor het melden van archeologische vondsten



De meldingsprocedure



Protocol

voor het melden van archeologische vondsten



Concreties en metalen voorwerpen

Wat is een concretie?

Een concretie is een dichte massa van harde materialen die zich op het oppervlak van een metalen voorwerp vormt. Wanneer het voorwerp verroest en concretie wordt gevormd, kan ander materiaal op de zeebodem zich hieraan vasthechten waardoor het moeilijk te onderscheiden is van stenen op de zeebodem. Het voorwerp in de concretie kan geleidelijk aan verroesten en soms blijft er slechts een lege holte achter.



Concretie



Concretie

Let op

Het feit dat concreties soms moeilijk zijn te identificeren, betekent niet dat ze archeologisch gezien minder belangrijk zijn. Alhoewel concreties vaak de echte vorm van een vondst verbergen, kunnen röntgenfoto's de originele vorm weergeven of de originele vorm wordt zichtbaar door een mal te maken met het vullen van de lege holte.

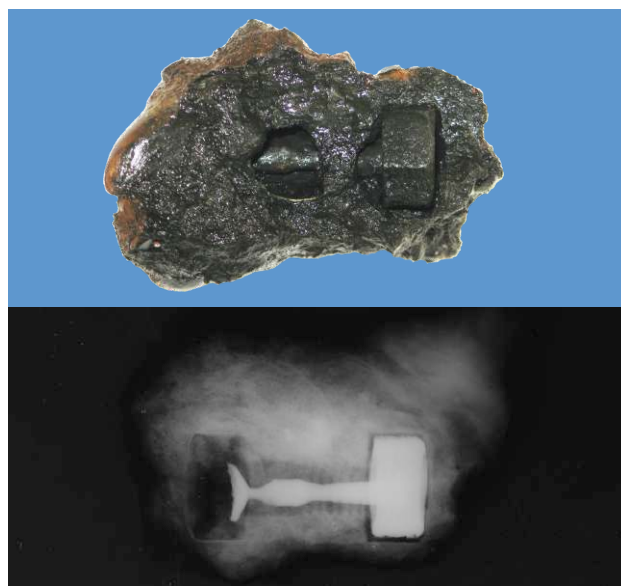


Twee concreties

Rapporteren

Bij het rapporteren van een concretie is de volgende informatie belangrijk: lengte, breedte, diameter en indien mogelijk, de dikte van de concretie.

Foto's vanuit verschillende hoekpunten zijn ook erg handig.



Protocol

voor het melden van archeologische vondsten



Munitie en wapens



Component van een torpedo

Zorgvuldig hanteren

Munitie kan extreem gevaarlijk zijn en moet altijd met uiterste zorg gehanteerd worden. Meld het altijd aan de politie, kustwacht of Ministerie van Defensie zoals voorgeschreven in de bedrijfsvoorschriften.



Fragment van een machine geweer

Hoe vaak komt het voor?

Van alle bommen die in en rondom Groot-Brittannië zijn gevallen gedurende de Tweede Wereldoorlog is ongeveer 10% niet ontploft en tot nu toe is slechts een fractie hiervan gevonden. Munitie van zowel de Eerste als de Tweede Wereldoorlog zijn in de zee terechtgekomen en het is ook mogelijk dat munitie te vinden is op de zeebodem als onderdeel van een gezonken wrak of vliegtuig.



Omhulsel granaat

Waarom is munitie van archeologisch belang?

- Het kan onze kennis over de manier waarop oorlog gevoerd werd, vergroten
- Het geeft aan wat voor type wapens werden gebruikt tijdens conflicten in het verleden
- Het kan de aanwezigheid van een scheepswrak of wrak van een vliegtuig aangeven



Fragment van een machine geweer

Het rapporteren van munitie via de protocol

Alleen als munitie onschadelijk is gemaakt of geïdentificeerd als ongevaarlijk door de politie of de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD), wordt de munitie gemeld via de protocol. Informatie dat door de EOD wordt afgegeven over de vondst, moet ook worden gemeld via het voorlopig rapport om de identificatie van de vondst te bevorderen.

Volg altijd de veiligheidsprocedures voor het zorgvuldig hanteren van gevonden munitie

Voor meer informatie zie notitie van **The Crown Estate 'hoe om te gaan met Munitie in Marine Aggregates maart 2010'** of vraag om nadere informatie bij je leidinggevende.

Protocol

voor het melden van archeologische vondsten



Prehistorische vondsten

Wat zijn dat?

Prehistorische vondsten zijn onder meer:

- Paleo-ecologisch bewijs
- Stenen gereedschap
- Botten van dieren

Waarom zijn ze belangrijk?

Prehistorische vondsten bevatten informatie die ons de mogelijkheid geeft ons verleden te begrijpen zodat wij het voor toekomstige generaties kunnen bewaren.

Paleo-ecologisch bewijs

Paleo-ecologisch bewijs is gerelateerd aan microscopisch restanten van planten, dieren en organisch materiaal (b.v. hout) dat in turflagen is opgeslagen. Deze restanten kunnen gebruikt worden om landschappen uit het verleden te reconstrueren en om ons te helpen begrijpen hoe lang geleden onze voorvaders hebben geleefd. Dit bewijs kan ons ook aangeven welke wijzigingen in het landschap hebben plaatsgevonden door informatie te verschaffen over de configuratie van de kustlijn en zeespiegelstijging en -daling.

Turf is zwart of bruin draderige grondsoort dat gevormd werd toen de zeespiegel zo laag was dat de zeebodem moerassig land was. Behalve het leveren van ecologisch bewijs door de microscopische resten dat het bevat, kunnen grotere stukken turf ook vondsten bevatten bijvoorbeeld stenen gereedschap maar ook hout, leer, textiel, aardewerk en ander materiaal.



Oud samengeperst turf



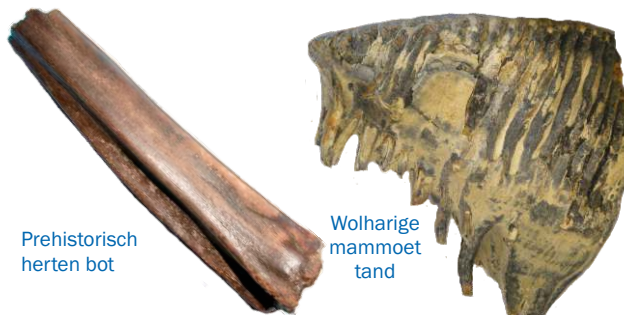
Stenen gereedschap

Stenen gereedschap

Stenen gereedschap is het oudste gereedschap dat mensen hebben gebruikt en dat nog is overgebleven en het is tevens de oudste vondsten dat op de zeebodem gevonden worden. Deze vondsten zijn voornamelijk van vuursteen gemaakt, maar kunnen ook van een ander type steen zijn.

Het zijn vondsten van een landschap dat nu onder water staat en zijn belangrijk omdat ze ons meer kunnen vertellen over activiteiten en nederzettingen van onze voorvaders.

Stenen gereedschap staat erom bekend dat het zeer moeilijk te herkennen is. Steen dat enigszins bewerkt lijkt, zou via de Protocol gemeld moeten worden.



Prehistorisch herten bot

Wolharige mammoet tand

Dierlijk botmateriaal

Dierlijk botmateriaal dat op de zeebodem wordt gevonden kan gerelateerd zijn aan de periode toen de zeebodem droog land was. Niet alleen kan dit bewijs aangeven welke dieren er toen leefden maar ook een indicatie geven over het dieet van onze voorvaders.

Het wordt aangeraden om al het botmateriaal dat gevonden wordt te melden via de protocol. De aanwezigheid van slachtsproten of andere aanwijzingen van slachtmethoden geven een indicatie over de mogelijke voedselvoorzieningen en dit tevens te vermelden wanneer dit opgemerkt wordt. Alhoewel het niet mogelijk is botmateriaal te dateren door er naar te kijken, kan donker botmateriaal in zekere mate zijn gefossiliseerd en daarmee dateren uit het prehistorisch tijdperk.

Protocol

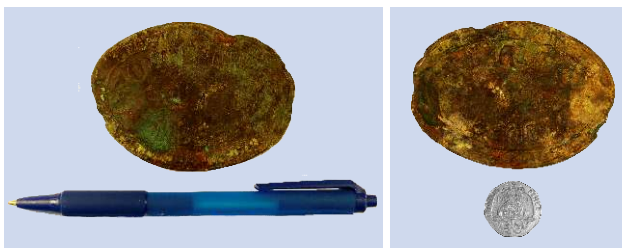
voor het melden van archeologische vondsten



Het fotograferen van vondsten

Waarom zijn foto's belangrijk?

Foto's zijn belangrijk om de vondst te kunnen identificeren. Foto's verschaffen informatie over de grootte, de vorm, het type en het materiaal van de vondst zowel als markeringen of ongebruikelijke kenmerken en kunnen vervolgens worden verzonden naar specialisten in het hele land.



Een pen of een muntstuk kan als schaal gebruikt worden



Fotograferen van een vondst kan overal plaatsvinden

Voornaamste Tips

- Als je geen fotografeervel met schaalverdeling hebt, leg dan een pen of een muntstuk naast het voorwerp
- Vermijd lichtvlekken en zorg voor een min of meer droog voorwerp
- Fotografeer niet teveel voorwerpen tegelijk



Voorbeelden van gefotografeerde vondsten die gemeld zijn via de protocol:

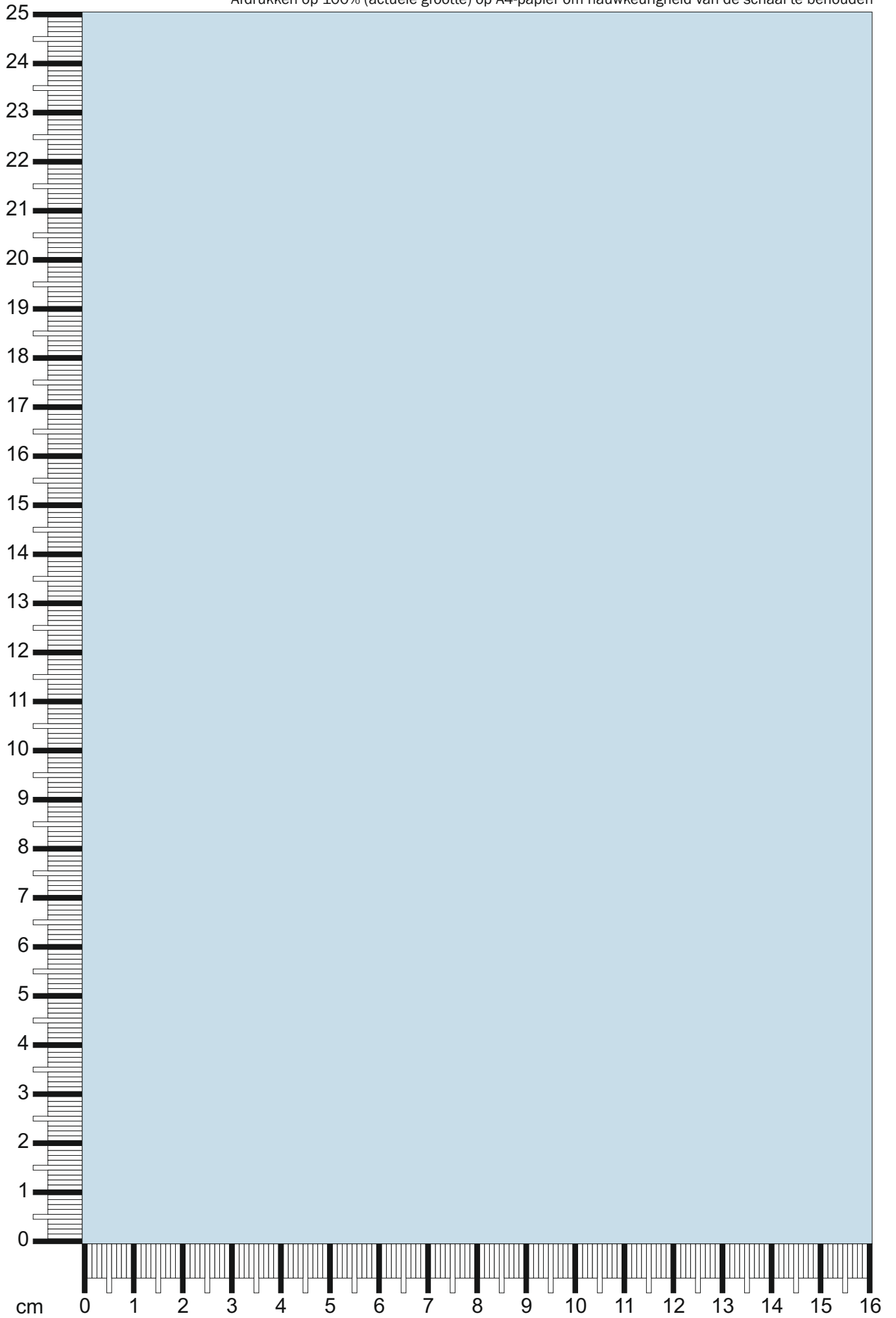
A. Vondst met schaal; **B.** Foto van de ene kant genomen; **C.** Detail van een kenmerk; **D.** Foto van de ander kant genomen



Indien mogelijk gebruik een schaal die bij dit informatiepakket zit

Foto checklist

- Heb je een schaal gebruikt?
- Zijn het scherpe foto's?
- Zijn er foto's genomen van alle kanten?
- Zijn er foto's van dichtbij gemaakt om markeringen of ongebruikelijke kenmerken te tonen?



Protocol

voor het melden van archeologische vondsten



Conservatie en Opslag

Maritieme vondsten zijn erg broos en drogen snel uit. Zelfs robuuste voorwerpen kunnen snel degraderen als ze niet correct worden bewaard.



Beschrijf de vondst op een etiket

Drie regels

1. **Nat** – als het object in water gevonden is, bewaar het dan in water
2. **Koel** – als je het koel bewaard, vermijd je algen- en schimmelgroei
3. **Donker** – leg het object in een la of een kast zodat er geen licht bijkomt

Voornaamste tip: leg het object niet terug in water wanneer het begint uit te drogen



Een vondst nat bewaren

Natte vondsten

Plaats de vondst in een plastic bak, vul het met vers water (gebruik zeewater als er geen vers water is)

Grote vondsten kunnen nat of met plastic worden afgedekt

Droge vondsten

Plaats de vondst in een plastic bak
Zorg ervoor dat grote vondsten stevig worden vastgelegd om onnodige schade te voorkomen

Plak een etiket op de bak of het omhulsel en maak een notitie van de datum dat het gevonden is, de naam van de vinder, de vrachtlading of het baggergebied

Bewaar op een koele, donkere plek
Controleer het regelmatig en maak notitie van enige verandering

Verschoon het met vers water elke week of elke paar dagen indien mogelijk

Wat niet te doen

- Verschillende vondsten niet samen bewaren
- Natte vondsten niet laten uitdrogen
- Gebruik geen lijm om het te repareren
- Gebruik geen luchtkussenfolie
- Gebruik geen papier op natte vondsten
- Bewaar het niet in metalen bakken
- Gebruik geen plastic zak

Waarom?

- Contact met verschillende materialen kan schadelijk zijn
- Ze kunnen uitdrogen en uitelkaar vallen
- Lijm kan schadelijk zijn. Verzamel alle stukken van een vondst en houdt het bij elkaar
- Het kan afdrucken achterlaten op zacht materiaal
- Papier lost op in water
- Metaal kan schadelijk zijn o.a. corrosie
- Plastic zakken kunnen schadelijk chemicaliën bevatten en sommige zijn biologisch afbreekbaar

Protocol

for the Reporting of Finds of Archaeological Interest



Timeline

BP – Before Present

Geology	Archaeological chronology		Glacial and Interglacial periods		Sea level
Middle Pleistocene	Lower Palaeolithic 970,000 to 150,000 BP	Evidence of early hominids (early humans) from footprints and stone tools along east coast of Britain	Cromerian Complex	Warm climate similar to that of the present day Mediterranean	Variable
		Early hominids (early humans) making tools (handaxes, cores and flakes), using fire and hunting and butchering large animals	Anglian glaciation (480,000 to 425,000 BP)	Ice extending south to London and Bristol	Low
		<i>Homo neanderthalensis</i> (Neanderthals) more sophisticated stone tools and burial of dead	Hoxnian interglacial 425,000 to 380,000 BP	Climate warmer than Britain today	High
Late Pleistocene	Middle Palaeolithic 150,000 to 30,000 BP	Possibly higher sea levels caused Britain to become an island for the first time	Wolstonian glaciation 380,000 to 130,000 BP	Including increasing evidence for further glacial and interglacial phases	Low
		Britain no longer an island, evidence for Neanderthal populations	Ipswichian interglacial 130,000 to 70,000 BP	Last Interglacial – climate similar to southern France & Northern Spain 130,000 to 118,000 BP. Evidence for fluctuating warm/cold conditions 118,000 to 70,000 BP	High
	Early Upper Palaeolithic 30,000 to 12,000 BP	<i>Homo sapiens</i> (modern humans), blade based stone tools. Neanderthals disappear 30,000 BP. Cave art begins in Europe	Devensian glaciation 70,000 to 12,000 BP	Early Devensian– climate similar to modern Scandinavia	Low
		Human populations probably migrated to warmer conditions in France and Spain. Tundra environment populated by woolly rhino, woolly mammoth and reindeer		Glacial maximum 20,000 to 18,000 BP. Ice extending south to Norfolk, Wolverhampton and South Wales	
		People, animals and plants repopulating Britain. Cave art in the Creswell Crags approx. 15,000 to 13,000 BP		Ice sheets receding, climate becoming progressively warmer	
Late Upper Palaeolithic 12,000 to 10,500 BP (8,500 BC)	Extinction of megafauna species. Hunter-gatherers, end of cave art in Europe	Flandrian interglacial 12,000 BP to present	Climate 1 or 2°C warmer and wetter than present. Thermal maximum 7,000 to 6,000 years ago.	High	
Mesolithic 8,500 to 4,000 BC	Hunter-gatherer, microlithic tool industry, forest clearances, occupation of open sites		General cooling of climate 4,500 to 2,500 years ago		
Neolithic 4,000 to 2,400 BC	Origins of farming, pottery manufacture, settled communities, major forest clearance, growing population, megalithic monuments				
Bronze Age 2,400 to 700 BC	Introduction of metalwork, increased social hierarchy and economic links with the continent, individual burial practices, megalithic monuments		Moderate climate amelioration		
Iron Age 700 BC to AD 43	Development of iron weapons and tools, new agricultural practices and permanent settlement, defensive structures (hill forts)				
Romano-British AD 43 to 410	Roman Empire annexation brings developments in agriculture, urbanisation, industry, architecture and religion		Return to cooler climate		
Early medieval 410 to 1066	Anglo-Saxons and Vikings. Arrival of Christianity		Medieval optimum, climate warmer, similar to northern France		
Medieval 1066 to 1500	Normans, Wars of the Roses, the Tudors (Henry VIII, dissolution of the monasteries)				
Post-medieval 1500 to 1800	The Tudors (Elizabeth I), the Stuarts, English Civil War, the Restoration		The Little Ice Age 1450 to 1890 (ice fairs held on the Thames)		
Modern 1800 to Present Day	WWI and WWII				